

وهزارهتی خویندنی بالا و تووژینهوهی زانستی

ژماره: ٦٢٢ له ٢٠٢٥/١/١٢

پالپشت به (ماددهی پهنجایه م) له یاسای وهزارهتی خویندنی بالا و تووژینهوهی زانستی ژماره (١٠) ی سالی ٢٠٠٨ ی هه مواریکراو، ههروهها له بهر رۆشنایی (تهوهری سییه م/دلیایی جووری و متمانه به خشین/ برگیه ی ههوتهم) له کۆنووسی کۆبوونهوهی ژماره (٥) ی سالی ٢٠٢٤ ی ئهنجوومهنی وهزارهت که له ریکهوتی (٢٠٢٤/١١/١٨) ئهجامدرا، بریاردرا به دهرکردنی ئه م رینماییهی خوارهوه:

رینماییهی ژماره (١) ی سالی ٢٠٢٥

رینماییهی سهنتهری راپوێژکاری دهروونی و کۆمه لایهتی

ماددهی (١): پیناسهکان

– وهزارهت: وهزارهتی خویندنی بالا و تووژینهوهی زانستی هه ریمی کوردستان-عیراق دهسه لات ده دات به دهزگای سه رپه رشتی و دلیایی جووری بو چاودیری کارهکانی سهنته رهکانی راپوێژکاری دهروونی و کۆمه لایهتی له ناو ئه و دامه زراوانه دا.

– دهزگا: دهزگای سه رپه رشتی و دلیایی جووری که له یاسای وهزارهتی خویندنی بالا و تووژینهوهی زانستی ژماره (١٠) ی سالی ٢٠٠٨ له (بهشی سییه م/پیکهاته و دهسه لات تهکان/ماددهی چواره م/برگیه ی چواره م) ئه رکی لیکۆلینه وهیه له باشی جیبه جیکردنی ئه رکهکانی زانکو و دهستهکان و راده ی ره وایه تی هه لسوکه وت و گونجانیان له گه ل یاسا کار پیکراوه کان له ئه ستۆ ده گری.

– سهنته ر: سهنته ری راپوێژکاری دهروونی و کۆمه لایه تی، سهنته ریکه به فه رمانی وهزاری ژماره (٦٣٧١) له ریکهوتی (٢٠٢٤/٤/٢) پالپشت به بریاری ئهنجوومهنی وهزارهت له کۆنووسی ژماره (١) ی سالی ٢٠٢٤ (تهوهری سییه م/ برگیه ی یه که م) دامه زراوه به پله ی به رپوه به رایه تی له گشت زانکو و په یمانگاکانی هه ریمی کوردستان (حکومی/تایبه ت) و به فه رمانی وهزاری ژماره (٦٣٧٢) له (٢٠٢٤/٤/٢) له سه ر په یکه ری کارگی ری دهزگای سه رپه رشتی و دلیایی جووری دانراوه و سه رپه رشتی سه رجه م سهنته رهکان دهکات له گشت زانکو و په یمانگاکانی هه ریمی کوردستان (حکومی/تایبه ت).

– سهنته رهکانی زانکوکان: سهنته ری راپوێژکاری دهروونی و کۆمه لایه تی سهنته ریکه له ناو زانکو و په یمانگه کاند (حکومی/تایبه ت) و راپوێژی دهروونی و کۆمه لایه تی پيشکesh به قوتابیان و خویندکاران و مامۆستایان و کارمه ندان دهکات وه ک راپوێژکاری تاکه که سی یان راپوێژکاری گروپی یان وۆرک شوپ یان هاوکاری و هه ماههنگی له کاتی قهیرانه کاند.

– راپوێژکار: ده رچووانی به شهکانی دهروونزانی، کۆمه لئاسی یان کاری کۆمه لایه تی، ته ندروستی کۆمه ل یان ته ندروستی گشتی راهینراو، که شایسته ی پيشکeshکردنی پشتگیری و رینماییهی ته ندروستی دهروونی هه بییت، راپوێژکاران راسته وخۆ له گه ل سه ردانیکاران کارده که ن بو چاره سه رکردنی ئاستهنگه دهروونی و کۆمه لایه تی و ئه کادیمییه کان.

- سەردانیکەر: ھەر قوتابی و خویندکاریک یان ئەندامیکی بەش، یان ستافیەک لە ناو زانکۆدا کە بەدوای خزمەتگوزاریدا دەگەرێت و ڕاویژکاری و ھەردەگرێت، سەردانیکەر مافی نھێنی و مامەڵە ی ڕێژداریان ھەیە بە درێژایی پەيوەندیکردنیان لە گەڵ ئەم سەنتەرەدا.
- نھێنی پارێزی: پابەندبوونی ئەخلاق و یاسایی بۆ پاراستنی زانیارییە کەسی و تەندروستیەکانی سەردانیکەرە، دلنایایی دەدات لەو ھەمی کە وردەکارییەکانی دانیشتنەکانی ڕاویژکاری بەبێ ڕەزامەندی کەسە کە ئاشکرا ناکرێت، تەنھا لە ھالە تەکانی مەترسی زیانگەیانندن یان ڕێکاری یاسایی نەبێت.
- ڕاویژکاری تاکە کەسی: دانیشتنیکە لە نیوان ڕاویژکار و سەردانیکەر، کە تیایدا گرنگی بە پرسە کەسییەکان و ھەروونی و کۆمەلایەتی و ئەکادیمیەکان دەدرێت، پشتگیری کەسی پیشکەش بە سەردانیکەر دەکات بۆ کارکردن لەسەر ئەو ئاستەنگانە ی ڕوو بە ڕووی دەبێتەو.
- ڕاویژکاری گروپی: شیوازیکی ڕاویژکارییە کە چەندین کەس پیکەو بەشدار ی لە دانیشتنەکاندا دەکەن، بە سەرۆکایەتی ڕاویژکاریک، زۆرجار ڕاویژکاری گروپی سەرنج دەخاتە سەر پرسە ھاوبەشەکان، وەک بە ڕێوھەردنی فشار یان ئاستەنگاکی پەيوەندی و پشتگیریکردنی یە کتر لە نیوان بەشداربوواندا.
- ھەماھەنگی لە کاتی قەیرانەکان: پشتگیری دەستبەجییە کە پیشکەش بەو کەسانە دەکرێت کە تووشی قەیرانی ھەروونی یان کۆمەلایەتی دەبن، وەک ناپەھەتیەکی توند یان مەترسی زیانگەیانندن، ھەماھەنگی لە کاتی قەیرانەکان ئامانجی سەقامگیرکردنی تاکە کەس و دابینکردنی سەلامەتی و پشتگیری و بەدواداچوونی دەستبەجییە، ئەگەر پێویست بێت.
- ڕاویژکاری ھاوتا: خۆبەخشیکی قوتابی (لەبەشەکانی: ھەروونزانی، کۆمەلناسی، کاری کۆمەلایەتی، تەندروستی کۆمەل و تەندروستی گشتی ..... ھتد) کە ڕاھینراو ھە بۆ پیشکەشکردنی پشتگیری و ڕێنمایی سەرەتایی بۆ ھاوڕێ قوتابی و خویندکارەکانی، ڕاویژکارانی ھاوڕێیان لە ژێر چاودێری ستافی پێشەیی کاردەکەن و پرسە ئالۆزەکان دەنێرن بۆ ڕاویژکارانی ڕێگەپێدراو.
- بەرنامەکانی خۆپارێزی: ئەو بەرنامە چالاکانە یە کە بۆ چارەسەری تەندروستی ھەروونی و ئاستەنگە کۆمەلایەتیە باوھەکان لە ناو زانکۆدا دارپێژاون، ئەم بەرنامانە بریتین لە (وۆرک شۆپ و سمینار و ھەلمەتی ھۆشیاری) لەسەر بابەتەکانی وەک: تەندروستی ھەروونی، فشار، تواناکی پەيوەندیکردن و گەشەپێدانی کەسی.....ھتد.
- ڕاپۆرتی سالانە: ڕاپۆرتیکی گشتگیرە کە لە لایەن ھەر سەنتەرێکی ڕاویژکارییەو ھە ئامادە دەکرێت کە چالاک ی سالانە و ئاستەنگەکان و دەستکەوتەکانی کورت دەکاتەو، ئەم ڕاپۆرتە پیشکەش بە ھەزارەت/ دەزگای سەرپەرشتی و دلنایایی جووری/ سەنتەری ڕاویژکاری ھەروونی و کۆمەلایەتی دەکرێت و وەک ئامرازیک بۆ چاودێریکردن و ھەلسەنگاندنی ئەدای سەنتەرە کە کار دەکات.

- میکانیزمی فیدباک: سیستەمیک که ریگه به "سەردانیکەر" دەدات زانیارییەکی بی ناو و ناوێشان سەبارەت بە ئەزموونەکانیان لەگەڵ سەنتەری راویژکاری دەروونی و کۆمەڵایەتی پیشکەش بکەن، لەوانەیه راپرسی یان سندوقی پیشنیار لەخۆ بگرن، بە ئامانجی باشتەکردنی کوالیتی و کاریگەری خزمەتگوزارییە پیشکەشکراوەکان لە داھاتوو.
- ستانداردەکانی ئەخلاق و پەفتار: کۆمەڵیک پێنمایی پیشەییە که راویژکاران و کارمەندان دەبێت پابەندبێن پێیەوه، دلنایابوون لە پیشەبیبوون، دەستپاکی و رێزگرتن لە مافەکانی سەردانیکەر، ستانداردەکانی ئەخلاق و پەفتار بریتین لە نەپنی پاراستن، جیاکاری نەکردن و دوورکەوتنەوه لە ناکوکی و بەرژەوهندییەکان.
- پاهێنان و پەرەپێدان: بەرنامە ی پەرەردەییە بەرەوامەکانە که پیشکەش بە ستافی راویژکاری دەکرین، بە ئامانجی بەرزکردنەوهی لێھاتوویی و زانیاری و لێھاتوویی کەلتووری لە چارەسەرکردنی پێداویستییە جۆراوجۆرەکانی ستافی زانکۆ.
- پرۆتۆکۆڵە تاییەتەکانی فریاگوزاری: ئەو پێنماییانە که لەلایەن وەزارەتەوه پیشکەش دەکرین بۆ چارەسەرکردنی پێداویستییەکانی تەندروستی دەروونی و راویژکاری لە کاتی قەیرانەکاندا، ئەم پرۆتۆکۆڵانە ریگه بە سەنتەرەکان دەدەن خزمەتگوزارییەکانیان رێک بخەن بۆ ئەوهی پێداویستی بەپەلە یان بەرزکراوەکانی کۆمەڵگا دابین بکەن.

ماددە (۲):

مەرجهکانی سەنتەرەکانی راویژکاری دەروونی و کۆمەڵایەتی لە زانکۆ و پەیمانگاکانی ھەرێمی کوردستان (حکومی، تاییەت)

۱- ئامانج و مەودای کارکردن:

بۆ پیشکەشکردنی راویژکاری دەروونی و کۆمەڵایەتی پیشەیی بۆ قوتابیان و خوێندکاران و مامۆستایان و کارمەندان زانکۆ، بە ئامانجی باشتەکردنی تەندروستی دەروونی و خۆشگوزەرائی و کارکردنی کۆمەڵایەتییان، بۆ پەرەردەکردنی ژینگەییەکی زانکۆیی پشٹیوان که سەرکەوتنی ئەکادیمی و گەشەکردنی کەسی و خۆپاگاری بەرەو پیشەبات.

۲- پیکھاتە و رێکخستن

أ- دامەزراندنی سەنتەری راویژکاری: ھەر زانکۆ و پەیمانگا و دامەزراوەکانی تری خوێندنی بالا، سەنتەریکی راویژکاری دەروونی و کۆمەڵایەتی دادەمەزریئیت بە سەرۆکایەتی دەروونناسیک یان کۆمەڵناسیک یان تەندروستی کۆمەڵ یان تەندروستی گشتی که بروانامە ی پەیوەندیدار لە بواری تەندروستی دەروونی یان کاری کۆمەڵایەتییدا ھەبێت، سەنتەرەکان دەبێت بە شیۆھیەکی گونجاو کارمەندیان ھەبێت لەگەڵ کارمەندانێ شارەزا لەوانەش: (راویژکاری مۆلەتپێدراو، دەروونناس، توێژەری کۆمەڵایەتی) و پشٹیگری کارگێری بەپێی پێویست.

ب- په یوه ندى به وهزاره ته وه: دهزگای سهرپه رشتی و دلنیاى جوړی له وهزارهت، سهرپه رشتی سهرجه م سهنه رة كانی راپوژكارى دهر وونى و كوومه لایه تی راپوژكارى دهكات بو دلنیا بوون له ستاندارد كرنى خزمه تگوزاریه كان، راپوژكردن و پاراستنى زانیاریه كان، ههروهها سهنه رة كان، ده بییت راپوژرتى سالانه ی چالاکیه كانی سهنه رة كان و ئاسته ننگه كان و ده سته و ته كان پیشكهش به وهزارهت/ دهزگای سهرپه رشتی و دلنیاى جوړی/ سهنه رة رى راپوژكارى دهر وونى و كوومه لایه تی بكن.

ت- بودجه ی سالانه: وهزاره تی خویندنى بالا و تووژینه وهی زانستی بودجه ی پیویست ترخان دهكات بو دامه زراندن و پاراستنى ئه م سهنه رانه، كه بریتیه له تیچووی ئاسانکاریه كان، راهینان، كو بوونه وه كانی راپوژكارى و سهرچاوه كان بو چاره سهر كرن.

۳- خزمه تگوزاری پیشكهشكراو

أ- راپوژكارى تاكه كه سى و گروپی: سهنه رة كان ده بییت ههردوو دانیشننى راپوژكارى تاكه كه سى و گروپی پیشكهش بكن، كه گرنگی به پرسه ئه كادیمی و كوومه لایه تی و رینمایى پیشه بیه كان بدن، خزمه تگوزاریه تایه تمه نده كان بریتین له هه ماهه نگی له كاتی قهیرانه كان، به رپوه بردنى فشار، راپوژكارى خیزان و راپوژكارى به كار هینانى ماده هوشبهره كان.....هتد.

ب- وورك شوپ و سیمینار: سهنه رة كان پیویسته وورك شوپ و سیمینار و كو بوونه وهی دهر وونى و كوومه لایه تی و پهروه دهیى له سهر بابته كانی وهك هوشیاری تهنه روستى دهر وونى و به رپوه بردنى فشار و توانا كانی په یوه ندى كرن و پلاندانان بوكار كرن ئه نجام بدن.

ت- بهرنامه كانی خو پاریزی: سهنه رة كان بهر پرسیارن له په ره پیدانى بهرنامه كانی خو پاریزی بو چاره سهر كرنى ئاسته ننگه باوه كانی قوتابیان و خویندكاران وهكو: دلله راکوئ و خه موکی و كیشه كانی په یوه ندى، و فشارى ئه كادیمی.....هتد.

ث- هاوکاری و هه ماهه نگی له قهیرانه كان: ده بییت پشتیوانى ده سته جى بو تاكه كان له كاتی قهیرانه كاندا له بهر ده سته دا بییت، ئه مهش پرۆتوكوئلیكى رپوون بو وه لامدانه وهی فریاگوزاری، په وانه كرن و بهدواداچوون له خو ده گریت.

۴- نهینى پاریزی و ستاندارده ئه خلاقیه كان

أ- نهینى پاریزی: كو بوونه وه كانی راپوژكارى و زانیاریه كه سییه كان ده بیى به نهینى بمیننه وه، وه توماره كان ده بیى به شیوهیه کی پاریزراو هه لگی رین و به كو دی نهینى سهردانیکه ر بناسینریت نهك به ناو تاوه كو نهینیه كانی سهردانیکه ر پاریزراو بییت و ته نیا له لایه ن كارمه ندانى رپگه پیدراوه وه ده ستیان پى بگات، ستاف ده بییت پابه ندى گشت رینماییه ئه خلاقیه كان بن كه له لایه ن وهزاره ته وه دانراون، وه دلنیا بوون له ریزگرتن له تایه تمه ندىه كانیان.

ب- ئه خلاق و هه لسوکه وت: هه موو ستافه کان ده بی له سنووری ئه خلاقیدا کار بکهن، خویان له ناکوکی بهرزه وهندییه کان به دوور بگرن و ریبازیکی بیلایه ن مسوگر بکهن، پیویسته راپوژکاران ریسایه کی رهفتاری پهیره و بکهن، وهک ئه وهی وهزارهت و ستاندارده نیوده وه له تییه کانی راپوژکاری دیاری کردوه، بو ئه وهی ئاستیکی بهرزی پیشه یی بیاریزیت.

5- راهینان و گه شه پیدان

أ- راهینانی ستاف: راهینانی بهرده وام بو ستافی راپوژکاری مه رجه بو ئه وهی له باشتترین پراکتیزه کان و لیهاتووی کولتووری و پیداویسته تاییه ته کانی قوتابیان و خویندکاران له چوارچیوهی کولتووری کوردیدا ئاگادار بن، ئه مه ش سالانه راهینان له سه ر مامه له کردن له گه ل بابته گه لی هه ستیار، له وانه ش زه بر و زهنگ، به کارهینانی ماده هه وشبه ره کان و پرسه جینده رییه کان ئه نجام بدریت.

ب- بهرنامه کانی راپوژکاری هاوته مه نه کانی قوتابیان و خویندکاران: زانکۆکان ده توانن بهرنامه ی راپوژکاری هاورپیان له گه ل قوتابیه خویندکاره هه لپژیردراوه کاندایه جی بکهن که راهینراون بو پشتگیریکردنی هاوته مه نه کانیان له ژیر رینمای پیشه یی، ههروه ها راپوژکارانی هاورپیان له سه ر بنه مای خۆبه خشانه کارده کهن و که یسه کانی دهروهی بازنه ی خویان په وانه ی راپوژکاری پیشه یی ده کهن.

6- چاودیری و هه لسه نگاندن

أ- هه لسه نگانندی سالانه: وهزارهت/دهزگای سه ره پرشستی و دلنیا یی جوړی/سه نته ری راپوژکاری دهروونی و کومه لایه تی، له زانکۆکان سالانه هه لسه نگاندن بو ئه دای هه ر سه نته ریک ئه نجام ده دات له سه ر بنه مای (کوالیتی و کاریگه ری و رازیبوونی سه ردانیکه ر)، نیشانده ری سه ره کی ئه دای کارکردن بریتیه له ژماره ی ئه و که سانه ی که خزمهت ده کرین، ده رئه نجامه کانی ده ستیوه ردانه کان و فیدباک له سه ردانیکه ره کان له خۆده گریت.

ب- میکانیزمی فیدباک: ده بی میکانیزمیکی فیدباک له شوینی خۆیدا بیته بو ئه وهی رپگه به قوتابیان و خویندکاران، مامۆستایان و کارمندان بدات که به بی ئاشکراکردنی ناویان (رازیبوون، نیگه رانییه کان، یان پیشنیاره کانیان) سه بارهت به خزمه تگوزارییه کانی راپوژکاری راپورت بکهن.

7- راپورتی مانگانه و سالانه: پیویسته سه نته ره کان مانگانه پوخته ی چالاکییه کان و راپورتی سالانه ی ورد پیشکesh به وهزاره تی خویندنی باله/دهزگای سه ره پرشستی و دلنیا یی جوړی/سه نته ری راپوژکاری دهروونی و کومه لایه تی بکهن، راپورته کان ده بی داتای ئاماری، هه لسه نگانندی بهرنامه، ئه و ئاسته نگانیه که رووبه روویان بووه ته وه، و پیشنیاره کان بو باشتکردن له خۆ بگرن.

۸- ھەموارکردنەوہ و نوێکردنەوہ

أ- نوێکارییەکانی پیکارەکان: ئەم پەڕەوہ ھەر دوو سال جاریک لەلایەن وەزارەت/ دەزگای سەرپەرشتی و دنیایی جۆری/ سەنتەری راویژکاری دەروونی و کۆمەلایەتی پێداچوونەوہیان بۆ دەکریت، ئەوہش بۆ دنیابوون لە ھاوئاهەنگی لەگەڵ توێژینەوہ نوێیەکان، باشترین پراکتیزەکان و پێداویستیە کۆمەلایەتیە پەرەسەندووەکان.

ب- بڕگە تاییبەتەکان بۆ ھالەتە فریاگوزاریەکان: لە ھالەتی فریاگوزاری ناوچەیی یان قەیرانەکان کە کاریگەرییان لەسەر تەندروستی دەروونی ھەیە، وەزارەت/ دەزگای سەرپەرشتی و دنیایی جۆری دەتوانێت رێنمایی زیاتر دەربەت یان سەرچاوەی تاییبەت بۆ سەنتەرەکانی راویژکاری داھین بکات.

ماددە (۲):

پیناسە و دیدگا و پەیکەری کارگێری و ئەرکەکانی سەنتەری راویژکاری دەروونی و کۆمەلایەتی لەسەر ئاستی زانکۆکان

۱- پیناسە: سەنتەری راویژکاری دەروونی و کۆمەلایەتی " لەسەر ئاستی زانکۆ دامەزرێوەیەکی تاییبەتمەندە کە بۆ پشتگیریکردنی تەندروستی دەروونی و خۆشگوزەران قوتابیان و خوێندکاران و مامۆستایان و کارمەندان داریژراو، وەک فەزای سەلامەت بۆ تاکەکان کاردەکات بۆ چارەسەرکردنی ئەو ئالەنگارییە دەروونی و کۆمەلایەتیانە کە لەوانەییە لە کاتی گەشتە ئەکادیمیەکانیان یان لە ژبانی تاییبەتی خۆیاندا پووبەپوویان ببنەو، بە پیشکەشکردنی رێنمایی پیشەیی، سەنتەرە کە خۆپراگری بەرھووێش دەبات، ئەدای ئەکادیمی بەرز دەکاتەو، و کۆمەلگایەکی پشتیوان لە ناو زانکۆدا پەرۆردە دەکات، دامەزراندنی ئەم جۆرە ناوەندانە زۆر گەرنگە بۆ دروستکردنی ژینگەییە کە تەندروستی دەروونی وەک پیکھاتەییەکی گرینگی سەرکەوتنی کەسی و ئەکادیمی بە نرخ بزانی، ئەو خزمەتگوزارییانە کە لە سەنتەرە کەدا پیشکەش دەکرێن نھێنی دەبێت، دەستپراگە یشتیان ھەییە و بەپێی پێویستیە ناوازەکانی ھەر تاکیک لە ناو کۆمەلگە زانکۆدا دروستکراون.

۲- دیدگا: پەرۆردەکردنی "ژینگەییەکی ئەکادیمی تەندروست و پشتگیری کۆمەلایەتی لە پووی دەروونییەو" لە رێگەیی پیشکەشکردنی خزمەتگوزاری راویژکاری گشتگیر کە گەشەیی کەسی و دەستکەوتی ئەکادیمی و خۆشگوزەران گشتی بۆ ھەموو ئەندامانی زانکۆ بەرز دەکاتەو، دیدگای سەنتەری راویژکاری دەروونی و کۆمەلایەتی بریتیە لە:

أ- دنیابوون لە دەستپراگە یشتن بە خزمەتگوزاری راویژکاری کوالیتی بەرز.

ب- داھینکردنی بەرنامەیی دەستیوہردانی پێشوەختە و خۆپاریزی لە تەندروستی دەروونی.

ت- ژینگەییەکی گشتگیر دروست دەکات کە قوتابیان و خوێندکاران و مامۆستایان و کارمەندان ھەست بە پشتیوانی و بەھێزکردن بکەن.

ث- بەرەۋىپىش بىردىن ھۆشيارى و كەمكىردنەۋەي چەۋاشەكارى لە دەۋرى كېشەكانى تەندروستى دەروونى.

ج- پشتىگىرى لە گەشەپىدانى كەسى و خۇپراگرى لە نىۋان ئەندامانى زانكۇدا، ھاندانىان بۇ گەشەكىردن لە ھەردوو ژيانى ئەكادىمى و كەسىدا.

۳- پىكھاتەي كارگىرى: پىكھاتەي (سەنتەرى پاپۇزكارى دەروونى و كۆمەلەيەتى) لەسەر ئاستى زانكۇ بۇ دۇنياۋون لە پىشكەشكىردنى خىزمەتگوزارى كارىگەر، يەكپارچەيى پىشەيى، و لىپرسىنەۋە دارپۇزراۋە، لە خوارەۋە پىكھاتەيەكى كارگىرى ئاسايى دەخەپنەروو:

أ- ئەركەكانى بەرپۆۋەبەرى سەنتەر:

- بەرپرسىيارە لە سەرىپەرشتىكىردنى تەۋاۋى كارەكانى سەنتەرەكە، دانانى ئامانجى ستراتىژى و دۇنياۋون لە پىشكەشكىردنى خىزمەتگوزارى پاپۇزكارى كوالىتى بەرز.

- پاپۇرت دەداتە سەرۋەكايەتى زانكۇ/ نووسىنگەي يارىدەرى سەرۋەكى زانكۇ بۇ كاروبارى قوتابىيان و خويىندكاران و ۋەزارەت / دەزگاي سەرىپەرشتى و دۇنيايى جۇرى / سەنتەرى پاپۇزكارى دەروونى و كۆمەلەيەتى، پاپۇرتى سالانە و نوپكارى لەسەر كاروچالاكىيەكانى سەنتەرەكە پىشكەش دەكات، سالانە ۋەزارەت/ دەزگاي سەرىپەرشتى و دۇنيايى جۇرى بەدۋاداچوون دەكات بۇ پاپۇرتەكان.

- بودجەي سەنتەرەكە و كارمەندان و پلانى ستراتىژى گىشتى بەرپۆۋەدەبات.

ب- ستافى پاپۇزكارى پىشەيى:

- پاپۇزكار: ئەم كەسانە پىشەيى راپىنراۋن كە خىزمەتگوزارى پاپۇزكارى يەك بە يەك و گروپى پىشكەش دەكەن، ئەۋان پىسپۇن لە چەندىن بۋاردا، لەۋانە (پاپۇزكارى ئەكادىمى، رېنمايى پىشەيى، پاپۇزكارى خىزان و پىرسەكانى تەندروستى دەروونى) ۋەك دۇپراۋكى، خەمۇكى و بەرپۆۋەبىردنى فشار.....ھتد.

- توپۇزەرانى كۆمەلەيەتى: توپۇزەرانى كۆمەلەيەتى يارمەتى دەدەن لە پىرسە كۆمەلەيەتى و رەفتارىيەكان، يارمەتى تاكەكان دەدەن لە بەرپۆۋەبىردنى ئاستەنگەكانى پەيوەست بە خىزان، پەيوەندىيەكان يان يەكگرتنى كۆمەلگە.

- چارەسەرى پىسپۇر: بەپىي قەبارە و پىداۋىستىيەكانى زانكۇ، سەنتەرەكە دەتۋانپىت پىزىشكى پىسپۇر دابىن بكات بۇ پىرسە تاييەتەكانى ۋەك بەكارھىننى ماددە ھۆشبەرەكان، پاپۇزكارى زەبىر، يان ھەر پىشتىگىرىكى تر داۋابكەن بە شىۋەي كاتى و ھەمپىشەيى.

ت- ستافى پشتىگىرى كارگىرى:

- كارمەندانى كارگىرى كارەكانى رۇژانەي سەنتەرەكە بەرپۆۋەدەبەن، لەۋانەش دانانى كاتەكانى چاۋبىكەۋتن و پاراستنى تۆمارەكان و مامەلەكىردن لەگەل پەيوەندىيەكان.

- ئەۋان دۇنيايى دەدەن لە كاركىردنى سەنتەرەكە و پشتىگىرى لۇجىستى پىشكەش بە ستافى پاپۇزكارى و سەردانىكەر دەكەن.

ث- راپوژکاری ئیختیاری: خۆبه خشی قوتابیان/خویندکارانی راهپنراو که وهک خالی په یوهندی سه ره تایی بو ئه و قوتابی و خویندکارانهی کارده کهن که به دوای پشتگیری راپوژکاریدا ده گه رین. راپوژکارانی هاوړپیان ده توانن پشتگیری نافهرمی، رینمایی و خزمه تگوزاری په وانه کردن پیشکهش بکهن، له ژیر چاودیږی پیشه بیه کانی مؤله تپیدراو کارده کهن.

ج- تیمی هه لسه نگاندن و توژینه وه: تیمیکی بچووک که ئه رکی هه لسه نگانندی کاریگه ریی بهرنامه و خزمه تگوزاریه کانی راپوژکاری پیسپردراوه، ئه وان داتا کۆده که نه وه و شیکاری ده کهن، راپرسی ئه نجام ده دن و تپروانینه کان ده دن که یارمه تیدهرن بو باشترکردنی کوالیتی خزمه تگوزاریه کان.

۴- کاره کانی سه نته ری راپوژکاری: سه نته ری راپوژکاری دهروونی و کۆمه لایه تی کۆمه لیک ئه رکی بهرته تی ئه نجام ده دات به ئامانجی پشتگیریکردن له خوشگوزهرانی زانکو. له وانه:

أ- خزمه تگوزاری راپوژکاری تاکه که سی:

- راپوژکاری یه ک به یه ک بو قوتابیان و خویندکاران، مامۆستایان و کارمندان که مامه له له گه ل فشاری ئه کادیمی، کپشه ی که سی، کپشه کانی په یوهندی و دووپرپانه کانی پیشه یی، یان ئاله نگاری ته ندروستی دهروونی ده کهن.

- راپوژکاران شوینیکی سه لامه ت و نهینی بو سه ردانیکه ران دابین ده کهن بو ئه وهی به دواداچوون بو نیگه رانییه کان و هه ست و ئامانجه کانیان بکهن.

ب- راپوژکاری گروپی و وۆرک شوپ:

- کۆبوونه وه کانی راپوژکاری گروپی سه رنج ده خه نه سه ر ئاسته نگه باوه کانی وه ک بهرپوه بردنی فشار، په ره پیدانی کارامه یی کۆمه لایه تی و چاره سه رکردنی ناکۆکی و پووبه پووبوونه وهی دله راوکی.

- وۆرک شوپ و سیمیناره کان به بهرده وامی بهرپوه ده چن بو په روه رده کردنی کۆمه لگه ی زانکو له سه ر بابه ته کانی وه ک هۆشیاری ته ندروستی دهروونی، بهرپوه بردنی کات، بنیاتنایی خۆراگری و لیها تووی خویندن.

ت- هاوکاری و هه ماهه نگی له کاتی قهیرانه کان:

- خزمه تگوزاری راپوژکاری ده سته جی بو ئه و که سانه بهرده سته که له قهیراندان، له وانه ئه وانهی مامه له له گه ل حاله ته فریاگوزاریه کانی ته ندروستی دهروونی، زه بر و زهنگ، یان بیرۆکه ی خۆکوشتن ده کهن، سه نته ره که پشتگیری کورتخایه ن پیشکهش ده کات و له کاتی پیویستدا سه ردانیکه ران په وانهی چاودیږی تاییه تمه ند ده کات.

- هاوکاری و هه ماهه نگی له کاتی قهیرانه کان بریتیه له چاودیږی به دواداچوون و دلنیا بوون له وهی که تاکه کان پشتگیری بهرده وام و هه رده گرن ئه گه ر پیویست بوو.

ث- بەرنامەکانی خۆپاراستن و پەرۆردە: سەنتەرەکە بەرنامە پەرەپێدەدات و پێشکەشی دەکات کە ئامانجیان کە مەکردنەوێ مەترسییەکانی ئالەنگاری تەندروستی دەروونی، وەک فشار، سووتانی جەستە و خەمۆکی، لەرێگە پێشخستن و چاودێریکردنی لایەنی دەروونی و کۆمەلایەتی، کەمپەین و بەرنامەکانی ھۆشیاری یارمەتی ئاساییکردنەوێ داوای پشتمگیری تەندروستی دەروونی دەدەن، چارەسەرکردنی ستەم و پەرۆردەکردنی کۆمەلگە لەسەر چۆنیەتی دەستپراگەیشتن بە سەرچاوەکان.

ج- پشتمگیری ئەکادیمی و ڤاویژکاری پێشەیی: سەنتەرەکە ڤاویژکاری پەيوەست بە سەرکەوتنی ئەکادیمی پێشکەش دەکات، ھەرۆھە ڤینمای پێشکەش دەکات سەبارەت بە خوولەکانی خویندن، بەرپۆھەردنی کات و زالبوون بەسەر کێشە ئەکادیمیەکان، ڤاویژکاری پێشەیی یارمەتی قوتابیان و خویندکاران دەدات پلانی پێشەیی داھاتوو یان دابنن، خۆیان بۆ چاوپێکەوتنی کار ئامادە بکەن و لە ئاستەنگەکانی چوونە ناو ھیزی کاردا برۆن.

ح- خزمەتگوزاری پەوانەکردن: بۆ ئەو پەرسانە کە پێویستیان بە چاودێری تایبەتمەند ھەبێ، سەنتەری ڤاویژکاری، سەردانیکەر پەوانە پێشەیی "سەنتەری ڤاویژکاری زانکۆیەکی تر" یان دەزگاکانی دەرۆھە دەکات (بۆ نموونە، پزیشکانی دەروونی، پسیۆپانی ئالوودەبوون، خزمەتگوزارییە یاساییەکان) لە ھەمان کاتدا ڤیبازیکی ھەماھەنگ بۆ چاودێریکردنی دەپاریژیت.

خ- گەیاندن و ھاوکاری کۆمەلگە: ئەم سەنتەرە چالاکانە ھاوکاری لەگەڵ بەشەکانی تری زانکۆ دەکات (بۆ نموونە، کاروباری قوتابیان و خویندکاران، خزمەتگوزارییە تەندروستیەکان...ھتد) بۆ دابینکردنی سیستەمیکی پشتمگیری گشتگیر بۆ قوتابیان و خویندکاران، ھەرۆھە سەنتەرەکە لەگەڵ خزمەتگوزارییە کۆمەلایەتیە ناوخوازییەکان و پسیۆپان پەيوەندی دەکات بۆ فراوانکردنی مەودای سەرچاوە بەردەستەکان.

ماددە ٤؛ ستافی سەنتەر

یەكەم: بەرپۆھەبەری سەنتەر

١- ئەرکەکانی بەرپۆھەبەری سەنتەر:

١.١ بەدیھینانی ئامانجی سەنتەر

٢.١ دابەشکردنی کار بەسەر ستافی سەنتەردا بە شیۆھی فەرمی.

٣.١ پەرەپێدانی پەيوەندی نیوان سەنتەر و لایەنە ناوخوازی و نیودەولەتیەکان.

٤.١ ھاوئاهەنگیکردن لەگەڵ سەرچەم بەشەکانی زانکۆ بۆ بەرھەوپی شەرتی ئامانجەکانی سەنتەر.

٥.١ نوێنەرایەتیکردنی سەنتەر لەسەرچەم بۆنە و کۆبوونەوێکاندا لەسەر ئاستی وەزارەت و زانکۆ و کۆلیژ و بەشەکان.

۲- مەرجه کانی بوون به بهرپوه بهری سه نتهر:

- ۱.۲ هه لگري پروانامه ی ماسته ريان دکتورا بیټ و هه لگري نازناوی زانستی بیټ.
- ۲.۲ ده رچووی به کیک له به شه کانی (دهروونزانی یان کۆمه لئاسی، یان کاری کۆمه لایه تی یان ته ندروستی گشتی یان ته ندروستی کۆمه ل) بیټ.
- ۳.۲ شاره زا بیټ له په یوه ندییکردن و پيشکه شکردنی زانیاری.
- ۴.۲ به لایه نی که م (۲) سال ئه زموونی هه بیټ له بواری کارگیری.
- ۵.۲ به سه ره رشتی و ره زامه ندی ده زگای سه ره رشتی و دلنیایی جوړی له وه زاره ت و به پرس و راویژی سه روکی زانکو له ریگهی چاوییکه و تنه وه هه لده بزیردریټ.

۳- مافه کانی بهرپوه بهری سه نتهر

- ۱.۳ په لای بهرپوه بهری بهرپوه به رایه تی له په یکه ری کارگیری زانکو دا ده بیټ و په سه ند بکریت له وه زاره تی دارایی و ئابووری.
- ۲.۳ له ده رماله ی بهرپوه بهر و سوودمه ند ده بیټ هه ر جیا و کیک دیکه ی بهرپوه بهری به پی ری ئینماییه کانی دارایی سوودمه ند ده بیټ.
- ۳.۳ به شه وانهی ده بیټ به (۴) چوار کاتژمیر له هه فته یه کدا هاوشیوه ی بهرپوه به ره کانی تر، ده به خشریت له ئاماده بوون له لیژنه ی تاقیکردنه وه و چاودییرکردنی هۆله کانی خویندن.
- ۴.۳ چالاکییه کانی له سه نتهر خالی پیوه رده گریټ و له پرۆسه ی دلنیایی جوړی بو ی هه ژمار ده کریت.

دووم: بهرپرسی هۆبه ی راویژکاری دهروونی

۱- ئه رکه کانی بهرپرسی هۆبه ی له مانه ی خواره وه پیک دیت:

- ۱.۱ به هه ماهه نگی بهرپوه بهر و ستافی سه نتهر، پلانی سالانه ی سه نتهر داده پرئیت.
- ۲.۱ بهرپرسی له ریکخستنی سه رجه م کار و چالاکییه کانی تاییه ت به راویژکاری دهروونی.
- ۳.۱ بهرپرسی له وه لامدانه وه ی (قوتابیان و خویندکاران، مامۆستایان و کارمه ندان)، ریکخستنی په یوه ندی نیوان سه نتهر و ئه و ریکخراوانه ی که به شدارن.
- ۴.۱ بهرپرسی له ئاماده کردنی راپۆرتی کۆتایی سه رجه م چالاکییه کانی سه نتهر.
- ۵.۱ بهرپرسی له هه ماهه نگیکردن و په ره پیدانی سه رجه م چالاکییه کانی وه ک (وۆرکشۆپ و هۆشیاری ته ندروستی دهروونی و بهرپوه بردنی کات و بنیاتنایی خۆراگری و لیها تووی خویندن...).
- ۶.۱ بهرپرسی له تۆمارکردنی فیدباکی سه ردانیکه ران و ریکخراوه کان.
- ۷.۱ به جیه پینانی هه ر ئه رکیکی تر که په یوه ست بیټ به سروشتی کاره که یه وه.

۲- مەرجەکانی بوون بە بەرپرستی ھۆبە ی راویژکاری دەروونی:

۱.۲ بەلایەنی کەم ھەلگری بڕوانامە ی بکالۆریۆس بیت لەبواری (دەروونانی)، و باشترە ھەلگری بڕوانامە ی ماستەر بیت و نازناوی زانستی ھەبیت.

۲.۲ سەرباری زمانی کوردی، شارەزایی ھەبیت لە زمانەکانی (عەرەبی و ئینگلیزی).

۳.۲ لێھاتوو بیت لە کاری راویژکاری.

۳- مافەکانی بەرپرستی ھۆبە ی راویژکاری دەروونی:

۱.۳ پایە ی بەرپرستی ھۆبە دەبیت و لەسەر جەم جیاو کەکانی تری ئەو پایە یە کە ھەبن سوودمەند دەبیت.

۲.۳ ئەگەر نازناوی زانستی ھەبیت، بە ھەمان پێنمای ی بەرپرستی ھۆبە، کە مکردنەو ھە بە شە وانە ی بۆ دەکریت.

۳.۳ ئەگەر نازناوی زانستی ھەبیت، میلاکی ھیچ بە شیک ی زانستی نەبیت، ئەوا چالاکییەکانی خالی پێ وەر دەگیریت، لە پرۆسە ی دنیایی جۆری ھەژمار دەکریت.

۴.۳ ئەگەر نازناوی زانستی نەبیت، میلاکی ھیچ بە شیک ی زانستی نەبیت، فیدباکی لەلایەن ئەو سەردانیکەرانی بۆ دەکریت کە سوودمەند دەبن لەم سەنتەرە راویژکارییە.

سێھەم: بەرپرستی ھۆبە ی راویژکاری کۆمەلایەتی

۱- ئەرکەکانی بەرپرستی ھۆبە ی لەمانە ی خوارەو ھە پیک دیت:

۱.۱ بە ھەماھەنگی بەرپۆ ھەر و ستافی سەنتەر، پلانی سالانە ی سەنتەر دادەپێژیت.

۲.۱ بەرپرستە لە پێکخستنی سەر جەم کار و چالاکییەکانی تاییەت بە راویژکاری دەروونی.

۳.۱ بەرپرستە لە وەلامدانەو ھە ی (قوتابیان و خویندکاران، مامۆستانیان و کارمەندان)، پێکخستنی پەییو ھندی نیوان سەنتەر و ئەو پێکخراوانە ی کە بە شدارن.

۴.۱ بەرپرستە لە ئامادە کردنی راپۆرتی کۆتایی سەر جەم چالاکییەکانی سەنتەر.

۵.۱ بەرپرستە لە ھەماھەنگی کردن و پەرە پێدانی سەر جەم چالاکییەکانی ھەک (وۆرکشۆپ و ھۆشیاری تەندروستی دەروونی و بەرپۆ ھەردنی کات و بنیاتنانی خۆراگی و لێھاتوو یی خویندن...).

۶.۱ بەرپرستە لە تۆمار کردنی فیدباکی سەردانیکەرانی و پێکخراو ھەکان.

۷.۱ بە جێھێنانی ھەر ئەرکیکی تر کە پەییو ھەست بیت بە سروشتی کارە کە یەو ھە.

۲- مەرجەکانی بوون بە بەرپرستی ھۆبە ی راویژکاری کۆمەلایەتی:

۱.۲ بەلایەنی کەم ھەلگری بڕوانامە ی بە کالۆریۆس بیت لەبواری (کۆمەلناسی یان کاری کۆمەلایەتی)، ھە باشترە ھەلگری بڕوانامە ی ماستەر بیت و نازناوی زانستی ھەبیت.

۲.۲ سەرباری زمانی کوردی، شارەزایی ھەبیت لە زمانەکانی (عەرەبی و ئینگلیزی).

۳.۲ لێھاتوو بیت لە کاری راویژکاری.

۳- مافه کانی به پررسی هۆبه ی راویژکاری دهروونی:

۱.۳ پایه ی به پررسی هۆبه ده بیټ و له سه رجه م جیاو که کانی تری ئه و پایه یه ی که هه بن سوو دمه ند ده بیټ.

۲.۳ ئه گه ر نازناوی زانستی هه بیټ، به هه مان پینمایه ی به پررسی هۆبه، که مکردنه وه ی به شه وانیه ی بۆ ده کریت.

۳.۳ ئه گه ر نازناوی زانستی هه بیټ، میلاکی هه یج به شیکی زانستی نه بیټ، ئه و چالاکیه کانی خالی پێ وه رده گیریت، له پرۆسه ی دلنایه ی جوړی هه ژمارده کریت.

۴.۳ ئه گه ر نازناوی زانستی نه بیټ، میلاکی هه یج به شیکی زانستی نه بیټ، فیدباکی له لایه ن ئه و سه ردانیکه رانه ی بۆ ده کریت که سوو دمه ند ده بن له م سه نته ره راویژکاریه.

چواره م: پسیوړی پیشه یی

۱- ئه رکه کانی پسیوړی پیشه یی:

۱.۱ کارکردن له گه ل سه ردانیکه ران (قوتابیان و خویندکاران، مامۆستایان، کارمه ندان) ی زانکو بۆ راویژکاری دهروونی و کۆمه لایه تی.

۲.۱ ئاماده کاری و ئاسانکاری له ریکخستنی و وړکشۆپ و چالاکیه کانی وه ک (هۆشیاری ته ندروستی دهروونی، به رپوه بردنی کات، بنیاتنای خوړاگری و لیهاتووی خویندن...).

۳.۱ پارێزه ری نه یی راویژکاری و زانیاریه که سییه کان، و تۆماره کان به شیوه یه کی پارێزراو هه لگیرین و ته نیا له لایه ن کارمه ندانی رینگه پیدراوه وه ده ستیان پێ بگات.

۴.۱ ستاف ده بیټ پابه ندی پینمایه ئه خلاقیه کان بن که له لایه ن وه زاره ته وه دانراون، دلنیا بوون له ریزگرتن له تاییه تمه ندی و که رامه ت.

۵.۱ به جیه پینانی هه ر ئه رکیکه تر که په یوه ست بیټ به سروشتی کارکه یه وه.

۲- مه رجه کانی بوون به راویژکار:

۱.۲ ده رچووی به شه کانی (دهروونزانی، کۆمه لناسی و کاری کۆمه لایه تی، ته ندروستی کۆمه ل یان ته ندروستی گشتی بیټ).

۲.۲ ئه زموونی راویژکاری هه بیټ و شاره زا و لیهاتوو بیټ.

۳.۲ توانای ئاماده کردنی بابه تی چالاکیه کان و به رپوه بردنای هه بیټ.

۴.۲ توانای گوینگرتنیکه باشی هه بیټ و پشوو فراوان بیټ.

۵.۲ نه یی پارێزیټ.

۳- مافه كانی بوون به راویژكار:

۱.۳ ئەگەر نازناوی زانستی هه بیټ، میلاکی هیچ به شیکی زانستی نه بیټ، ئەوا چالاکییه كانی خالی پێ وهرده گیریت، له پرۆسهی دلنیاپی جوړی هه ژمارده کریت.

۲.۳ ئەگەر نازناوی زانستی نه بیټ، میلاکی هیچ به شیکی زانستی نه بیټ، فیدباکی له لایهن ئەو سهردانیکه رانهی بۆ ده کریت که سوودمه ند دهن له م سه نته ره راویژکارییه.

ماددهی (۵):

کار به هیچ پینمایپی و برپاریکی پیشوو تر ناکریت که پیچه وانهی حوکمه كانی ئەم پینماییه بیټ.

ماددهی (۶):

ئەم پینماییه له ریکه وتی بلاوکردنه وهی له رۆژنامهی فه رمی (وه قايی كوردستان) جیبه جی ده کریت.

هۆکاره كانی ده رچوونی ئەم پینماییه

له پیناو به رژه وهندی گشتی قوتابیان/خویندکاران و مامۆستایان و کارمه ندان له سه رجه م دام و ده زگا کانی وه زاره تی خویندنی بالا و توپژینه وهی زانستی له هه ری می كوردستان، هه روه ها بۆ پشتگیریکردنی ته ندروستی ده روونی و خو شگوزه رانی قوتابیان و خویندکاران و مامۆستایان و کارمه ندان و دروستکردنی ژینگه یه ک که ته ندروستی ده روونی وه ک پیکهاته یه کی گرینگی سه رکه وتنی که سی و ئەکا دی می به نرخ بزانیټ، وه زاره تی خویندنی بالا و توپژینه وهی زانستی ئەم پینماییهی ده رچواند.

د. نارام محمد قادر

وه زی ری خویندنی بالا و توپژینه وهی زانستی